

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
_____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри міжнародних відносин і суспільних наук
Протокол № 9 від 17 квітня 2024 р.
Завідувач кафедри
 Вікторія ХВИСТ

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
 Сергій БІЛАН

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Сучасні тенденції міжнародних відносин

Галузь знань 29 “Міжнародні відносини”

Спеціальність 291 “Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії”

Освітня програма “Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії”

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробники: доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, кандидат історичних наук, доцент Кравченко Наталія Борисівна

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни “Сучасні тенденції міжнародних відносин”

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>бакалавр</i>	
Спеціальність	291 “Міжнародні відносини, суспільні комунікації, регіональні студії”	
Освітня програма	<i>“Міжнародні відносини, суспільні комунікації, регіональні студії”</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов’язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	3 год. на одного здобувача	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	2024/2025 н.р.	2024/2024 н.р.
Семестр	7	9
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>6 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>6 год.</i>
Лабораторні заняття	<i>- год.</i>	<i>- год.</i>
Самостійна робота	<i>75 год.</i>	<i>108 год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>3 год.</i>	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Сучасні тенденції міжнародних відносин» є: усвідомлення основних понять, категорій та принципів сучасних тенденцій міжнародних відносин, вивчення теоретичних та методологічних питань сучасних тенденцій міжнародних відносин, висвітлення сучасних тенденцій міжнародних відносин: багатополарність, світовий тероризм, глобалізація, фрагментація, тенденція до зміни у змісті загроз міжнародному миру та розширення поняття безпеки, гібридна війна, інформатизація міжнародних відносин, інтеграція та дезінтеграція.

Завдання навчальної дисципліни:

- засвоїти основні теоретичні положення, важливі вузлові проблеми усіх тем програми;
- засвоїти основні поняття, категорії та принципи, на яких будуються сучасні міжнародні відносини;
- засвоїти загальні проблеми сучасних міжнародних відносин;
- добре орієнтуватись в наукових джерелах і новітній науковій літературі;
- орієнтуватись у сучасних тенденціях міжнародних відносин;
- синтезувати набуті знання у відповідне світосприйняття та високу міжнародну культуру;
- аналізувати проблемні положення міжнародних відносин на сучасному етапі;
- приймати практичні рішення з питань, базуючись на знанні сучасних тенденцій міжнародних відносин;
- формувати власну наукову позицію в оцінках сучасних тенденцій міжнародних відносин.

Набуття компетентностей:

-інтегральна компетентність (ІК):

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

- загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному,

культурному та інформаційному.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	ти жні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Багатополярність, світовий тероризм, глобалізація та фрагментація														
Тема 1. Багатополярність світу .	1-2		2	4			10							

Тема 2. Світовий тероризм	3-4		2	4		10						
Тема 3. Глобалізація	5-6		2	4		10						
Тема 4. Фрагментація міжнародних відносин	7-8		2	3		10						
Разом за змістовим модулем 1			8	15		40						
Змістовий модуль 2. Загрози, безпека, гібридна війна, інформатизація, інтеграція та дезінтеграція												
Тема 5. Тенденція до зміни у змісті загроз міжнародному миру і розширення поняття безпеки	9-10		2	3		10						
Тема 6. Гібридна війна як новітній конфлікт і як форма глобального протистояння	11-12		2	4		10						
Тема 7. Інформатизація міжнародних відносин	13-14		2	4		5						
Тема 8. Тенденція до інтеграції та дезінтеграції міжнародних відносин	15		1	4		10						
Разом за змістовим модулем 2			7	7		35						
Усього годин			15	15								
Курсовий проект (робота)			-	-	3 год. на 1 ст.	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин			15	30		75						

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Багатополярність світу	4
2	Світовий тероризм	4
3	Глобалізація	4
4	Фрагментація міжнародних відносин	3
5	Тенденція до зміни у змісті загроз міжнародному миру і розширення поняття безпеки	3
6	Гібридна війна як новітній конфлікт і як форма глобального протистояння	4
7	Інформатизація міжнародних відносин	4
8	Тенденція до інтеграції та дезінтеграції міжнародних відносин	4

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Багатополярність світу	10
2	Світовий тероризм	10
3	Глобалізація	10
4	Фрагментація міжнародних відносин	10
5	Тенденція до зміни у змісті загроз міжнародному миру і розширення поняття безпеки	10
6	Гібридна війна як новітній конфлікт і як форма глобального протистояння	10
7	Інформатизація міжнародних відносин	5
8	Тенденція до інтеграції та дезінтеграції міжнародних відносин	10

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні творчі завдання;
- модульні тести;
- індивідуальні творчі завдання;
- захист курсових робіт.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (семінарські заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферативного повідомлення);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проекти;
- реферативні повідомлення, есе;
- захист курсових робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і

переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

(вибрати необхідне чи доповнити)

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=837>);
- робоча програма, силабус;
- конспекти лекцій, презентації (в електронному вигляді);
- навчально-методичний посібник;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
- методичні рекомендації по написанню курсових робіт.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні джерела

1. Гайдуков Л. Ф. Кремень В. Г. Губерський Л. В. Міжнародні відносини та зовнішня політика: 1980-2000 роки: підручник. К.: Либідь, 2001. 621 с.
2. Глобальна та національна безпека: підручник за заг. ред. Г.П.Ситника. Київ: НАДУ. 2016. 784 с.
3. Кравченко Н.Б. Гібридна війна Росії проти України (1991-2021pp.). К.: НУБіП України, 2022. 158с.
4. Кравченко Н.Б. Сучасні тенденції міжнародних відносин. Навчально-методичний посібник. К.: НУБіП України, 2020. 146с.
5. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945-1975 років: навчальний посібник. К.: Ліра-К, 2007. 366 с.

6. Манжола В. А. Білоусов М. М. Гайдуков Л. Ф. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): підручник. К.: Либідь, 1999. 558 с.
7. Мальський М. З. Мороз Ю. М. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право: навчальний посібник К.: Знання, 2010. 463 с.
8. Перепелиця Г. М. Асиметрія міжнародних відносин. К.: ВД «Стилос», 2005. 555 с.
9. Перепелиця Г.М. Україна і Росія: війна в умовах співіснування. К.: Стилос, 2015. 880с.
10. Україна: Стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки 2006 К.: НІСД, 2006. — 576 с.
11. Українська дипломатична енциклопедія: у 2 т. Голова ред. кол. Л. В. Губерський. К.: Знання України, 2004. Т. 1: А-Л. 2004. 760с.; Т. 2:М-Я. 2004. 812 с.
12. Холліс М. Пояснення і розуміння міжнародних відносин. Х.: Видавнича група "РА-Каравела", 2002. 216 с.
13. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України: підручник К.: Либідь, 2006. 712 с.

Допоміжні джерела

1. Dovgal Georgiy. Causes of modern disintegration processes: EU experience. Вісник харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Випуск 7. 2018. с.35-40.
2. Reformatting the European Integration Process: Opportunities and Risks for the Ukraine-EU Association. V. Sidenko (project manager) et al. – Kyiv: Zapovit Publishing House, 2019. 228p.
3. Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні: аналіт. Доповідь. За заг. ред. О.О. Резнікової. К.: НІСД, 2017. 102 с.
4. Бзежинський Збігнев. Велика шахівниця. Харків: «Фабула», 2019. 288с.
5. Говард М. Війна в європейській історії. К.: Мегатайп, 2000. 413 с.
6. Донеллі Д. Права людини у міжнародній політиці. Л.: Кальварія, 2004. 280 с.
7. Дослідження світової політики: зб. наук, праць. Вип. 15. За ред. Л. О. Лещенка, Є. Є. Камінського. К.: Ін-т світової економіки і міжнар. відносин НАН України, 2001. 340с.
8. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К.: Основи. 2018. 903с.
9. Зленко А. М. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін. Х.: Фоліо, 2003. 559 с.
10. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003). С. В. Віднянський. К.: Генеза, 2004. 616 с.
11. Зовнішня політика України: матеріали парламентських слухань. Упоряд. О. Струк, М. Бері, М. Мариній; Комітет Верховної Ради України у закордонних справах; Інститут міжнародних досліджень процесів інтеграції та глобалізації. К.: ЦТІ «Е та Е», 2004. 198 с.

12. Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. К., 2012. 759 с.
13. Кузик П. Націоналізм і шовінізм у міжнародних відносинах Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 216 с.
14. Кучик О. С. Зовнішня політика України: навчальний посібник. К.: Знання, 2010. 334 с.
15. Мадисон В. В. Політологія міжнародних відносин К.: Либідь, 1997. 340 с.
16. МакФол Майкл. Від Холодної війни до Гарячого миру. К.: Yakaboo Publishing, 2020. 496с.
17. Новітні тенденції в зовнішній політиці великих держав : матеріали всеукр. наук. конф. молодих вчених, 2 груд. 2009р. Голова ред. кол. Є. Є. Камінський. К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. 84 с.
18. Орлова Т. В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посіб. К.: 2013. 677 с.
19. Потехін Олександр. Клименко Юрій. ГЕОПОЛІТИКА ПРОТИ БЕЗПЕКИ: союзницьке стримування агресії в Європі ХХ – початку ХХІ ст. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2023. 552 с.
20. Регіональна політика Європейського Союзу: навч. посіб. Шамборовський Г.О. К., 2011. 187 с.
21. Регіональна політика ЄС після його розширення: аналітичні оцінки: матеріали міжнар. Семінару. Ред. кол. О. С. Власюк. Ужгород: Ліра, 2004. 242 с.
22. Україна і світ: прагнення змін: монографія. М. Антонович, Н. Висоцька, С.Курбатов. К.: Дух і літера, 2010. 448 с.
23. Щербак Ю. Україна: виклик і вибір: перспективи України в глобалізованому світі ХХІ століття. К.: Дух і Літера, 2003.578 с.

Інтернетні джерела

- <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/mizhнародni-vidnosini-v-postbipoljarnomu-sviti-osnovni/>
- <http://westudents.com.ua/glavy/52307-81-ostann-roki-bpolyarnogo-svtu-krah-sistemi-sotsalzmu.html>
- http://stud.com.ua/75699/politologiya/krahu_bipolyarnogo_sistemi_pochatok_formu_vannya_novoyi_sistemi_mizhнародnih_vidnosin
- <http://kushnarov-ab.com.ua/svitovij-terorizm-vihi-istoriyi/>
- <http://pid.atwebpages.com/mirovaya-politika-kosov.html>